

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

БОЙКО ОСТАП БОГДАНОВИЧ

УДК 658.014:330.341:621

**КОМБІНОВАНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЧИННИКАМИ
ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНОГО
ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Тернопіль – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України **АНДРУШКІВ БОГДАН МИКОЛАЙОВИЧ**, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор **МЕТЕЛЕНКО НАТАЛЯ ГЕОРГІЇВНА**, Запорізька державна інженерна академія Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

доктор економічних наук, доцент **БЄЛОВА АЛЛА ІВАНІВНА**, Академія муніципального управління Міністерства освіти і науки України, професор кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та адміністративного менеджменту

Захист відбудеться «23» жовтня 2015 р. об 11⁰⁰ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.052.05 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46008, м. Тернопіль, вул. Білогірська, 50, зала засідань.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Руська, 56.

Автореферат розісланий « 19 » вересня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.М. Мельник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку вітчизняної економіки характеризується актуалізацією впровадження інновацій в усіх сферах національної економіки і насамперед у такій наукоємній галузі як машинобудування. Активізація розвитку науково-технічного потенціалу національної економіки стає одним з найважливіших принципів не лише формування системи і механізмів реалізації інноваційної політики держави, але і безпосереднього впровадження інновацій у всі сферах суспільного життя, у т.ч. на промислових підприємствах. При всій різноманітності наукових підходів до розвитку економіки машинобудівних підприємств, розробки і реалізації державної інноваційної політики у виробничій практиці практично не використовуються комбіновані підходи.

Необхідно відзначити, що певна частина закордонних науковців-економістів певною мірою розкривають проблему використання інновацій на підприємствах в умовах кризи. Так, Й. Шумпетер зумів встановити взаємозв'язок між інноваційною діяльністю та динамікою економічного розвитку, що призвело до подальших досліджень цієї проблематики такими вченими як Дж. Менш, К. Перез, Р. Едвард Фрімен, Г.Б. Клейнера, К.К. Сіо, Т.К. Сіразетдінова, Р. Уоссермана, А. Фасфельда, Дж. Форрестера.

Розробка теорії інновацій та розгляд економічної сутності інноваційної діяльності, знайшли своє відображення у роботах П. Вітфілда, Дж. Тідда, О. Водачкової, П. Друкера, А. Клайнкнехта, П. Лемерля, Б. Лундвалла, Г. Менша, Е. Менсфілда, К. Найта, Р. Нельсона, К. Опенлендера, П. Пілдича, Л. П'єрі, Б. Санто, Р. Солоу, А. Солтера, Л. Суте, Б. Твісса, Р. Уотермена, Х. Фрімена, А. Хармана, М. Хучека, Е. Янга, Ф. Янсена. Серед робіт, присвячених моделюванню інноваційних процесів, у першу чергу слід виділити праці таких учених як К.А. Багриновського, М.А. Бендикова, А.А. Івашенко, А.А. Колобова.

Дослідженнями інновацій та їх впровадженням на підприємствах займалися такі вітчизняні вчені як Б.М. Андрушків, І.Т. Балабанов, А.І. Белова, А.П. Гречан, М.П. Денисенко, Є.Ф. Денісов, В.В. Лук'янова, О.Б. Мних, С.М. Ілляшенко, Н.В. Краснокутська, Л.Я. Малюта, Н.Г. Метеленко, Л.Н. Оголева, В.М. Порохня, Р.А. Фатхутдінов, І.В. Федулова, І.Б. Федішин, П.С. Харів, Л.О. Черкашина.

Тим часом потребує нагального вивчення проблема застосування комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств, наукового обґрунтування необхідних заходів для перетворення підприємств машинобудівної промисловості на конкурентоспроможну інноваційну галузь, що динамічно розвивається за європейським вектором. Зазначені обставини і обумовили актуальність та своєчасність проблематики та вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Напрямок наукових розробок узгоджується з тематикою державних, галузевих та регіональних наукових програм. Робота виконана з врахуванням

планів науково-дослідних робіт Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, зокрема в межах науково-дослідної теми: «Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом сфери послуг в умовах трансформаційної політики» (державний реєстраційний № 0111U002590), де автором розроблено концепцію застосування комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності підприємства та тема «Інноваційні підходи в управлінні економікою підприємств в сучасних умовах» (державний реєстраційний № 0111U002591), де автором запропоновано застосовувати комбінований підхід до управління діяльністю підприємства на базі ТзОВ «Гранд Марин».

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є доповнення теоретичних положень та розроблення методико-практичних рекомендацій щодо удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств із застосуванням комбінованих підходів з метою активізації інноваційного розвитку підприємств та підвищення його результативності.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- визначити сутність та розвинути тлумачення основних понять, що стосуються процесу управління чинниками інноваційної діяльності;

- дослідити теоретичні основи управління чинниками інноваційної діяльності підприємств машинобудування на різних рівнях (національному, галузевому, регіональному та на рівні окремого підприємства), доповнити і розширити їх з урахуванням вимог стратегії соціально-економічного розвитку України у європейському контексті;

- удосконалити адаптивну модель управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств;

- ідентифікувати чинники, що найбільшою мірою впливають на рівень розвитку інноваційної діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств;

- удосконалити метод комплексного оцінювання економічної ефективності інноваційних процесів та рівень здатності машинобудівного підприємства до інноваційного розвитку;

- визначити напрями удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств на основі застосування комбінованих підходів;

- сформулювати теоретико-концептуальну основу організаційно-економічного механізму управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства на основі застосування комбінованих підходів.

Реалізація мети досягається вивченням світового досвіду, об'єктивних передумов та проблем активізації інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні.

Об'єктом дослідження послужили процеси формування, реалізації та управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств.

Предметом дослідження є теоретико-методичний інструментарій та практичні аспекти реалізації комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства в умовах нестабільної економіки.

Методи дослідження. У методологічну основу дослідження покладено комплексний підхід, фундаментальні положення загальної економічної теорії, сучасні концепції управління науково-технічним розвитком суб'єктів господарювання. Для вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: *комплексний підхід, діалектики і гносеологічного аналізу* – для визначення сутності і уточнення понятійно-категоріального апарату управління інноваційною діяльністю підприємства (розділ 1, підрозділ 1.1); *порівняльний, системно-структурний аналіз і метод логічного узагальнення* – у процесі дослідження соціально-економічних передумов, пріоритетних напрямків та проблем реалізації управлінських рішень на машинобудівних підприємствах України (розділ 1, підрозділ 1.2); *економіко-статистичний аналіз* – з метою визначення стану та тенденцій розвитку інноваційної діяльності підприємств галузі машинобудування (розділ 2, підрозділ 2.1); *методи економіко-математичного моделювання* – для узагальнення та розроблення методичних положень визначення економічної ефективності інноваційних процесів та дії чинників впливу на інноваційну діяльність машинобудівних підприємств (розділ 2, підрозділи 2.2, 2.3); *експертних оцінок* – з метою встановлення значень коефіцієнтів вагомості чинників впливу на розвиток інноваційної діяльності підприємств (розділ 3, підрозділ 3.1); *системний і факторний аналізи* – для удосконалення теоретико-методичної бази обґрунтування вибору оптимальних підходів до управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств (розділ 3, підрозділи 3.2, 3.3); *графічний* – для наочного зображення отриманих результатів дослідження (розділи 1, 2, 3).

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти України у сфері інноватики; фундаментальні наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, монографії та колективні наукові праці із досліджуваної проблематики, офіційні дані Державної служби статистики України, звітні матеріали окремих вітчизняних підприємств машинобудівної галузі; матеріали науково-практичних конференцій та періодичних видань, ресурси мережі Інтернет, а також результати власних досліджень та розрахунків.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні, вдосконаленні та розвитку теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств із застосуванням комбінованих підходів в умовах економічних ризиків. Зокрема, у дисертації:

удосконалено:

– адаптивну модель управління чинниками інноваційної діяльності

машинобудівних підприємств на основі комбінованого підходу, що, визначається ефектом синергії за рахунок одночасної реалізації різних підходів до управління;

- метод комплексного оцінювання економічної ефективності інноваційних процесів та рівня здатності машинобудівного підприємства до інноваційного розвитку, що, на відміну від інших, розглядає ефективність інноваційної діяльності у контексті адаптації до умов Європейської співдружності;

- теоретико-концептуальну основу організаційно-економічного механізму управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства, що, на відміну від існуючих, базується на об'єктивнішій характеристиці вибору раціональних підходів до управління визначеними внутрішніми чинниками інноваційної діяльності підприємства;

набули подальшого розвитку:

- дослідження етимологічного та історичного розвитку поняття «інновації», що розглядається як одиничний акт (будь-який впроваджений новий продукт (послуга) або продукт з новими якостями) та як процес (суспільний техніко-економічний процес, що охоплює дослідження, проектування, розроблення, організацію виробництва, комерціалізацію та поширення нового продукту, процесу або системи);

- класифікація зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають тим чи іншим чином на результативність інноваційної діяльності машинобудівного підприємства, покращення якісних характеристик продукції, соціально-психологічного клімату у трудовому колективі, стимулюють розвиток інноваційних процесів у діяльності;

- напрями удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств на основі комбінованих підходів, що, на відміну від інших, базуються на визначених, шляхом застосування експертного методу, конкретних чинниках, що найбільшою мірою впливають та дозволяють об'єктивно оцінити рівень їх впливу на розвиток інноваційної діяльності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у широких можливостях використання розробок та методичних рекомендацій щодо застосування комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності на основі ефекту синергії, що дозволить досліджуваним підприємствам вдосконалювати механізми впровадження заходів з інноваційного розвитку, вибирати оптимізаційні моделі процесу модернізації виробництва, обирати та розробляти ефективні стратегії розвитку та використовувати запропонований організаційно-економічний механізм в умовах економічної нестабільності.

Результати дисертаційної роботи знайшли практичне застосування у діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств, зокрема ТОВ «ОСП Корпорація Ватра» (довідка від 12.03.2015 № 330/1), ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе» (довідка від 20.03.2015 №60/67 Д),

ТзОВ «Гранд Марин» (довідка від 17.03.2015 № 101), ТзОВ «Телесенс ЛТ» (довідка від 13.03.2015 №034/15) та ТзОВ «Полігон» (довідка від 12.03.2015 № 4751/1), що засвідчує їхній прикладний характер. Результати дисертаційного дослідження управління інноваційною діяльністю машинобудівного підприємства, створення ефективного організаційно-економічного механізму управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства із застосуванням комбінованих підходів, а також рекомендації щодо основних напрямів активізації інноваційної діяльності на машинобудівному підприємстві використані департаментом економічного розвитку, інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва Тернопільської обласної державної адміністрації для реалізації інноваційних проєктів на машинобудівних підприємствах області та враховані при підготовці проєкту стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2017 року (довідка від 15.04.2015 № 01/3-468).

Практичні результати та основні положення дисертаційної роботи впроваджені та застосовуються при формуванні навчально-методичної бази Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя та у навчальному процесі, зокрема у процесі лекційних та практичних занять з дисциплін «Інноваційний менеджмент», «Стратегічне управління», «Антикризове управління» (довідка від 31.03.2015 № 2/28-849).

Апробація результатів дисертації. Результати виконаного наукового дослідження та рекомендації щодо застосування комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності оприлюднювалися й обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських конференціях, зокрема: IV Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасна економічна наука: теорія і практика» (Полтава, 13-14 листопада 2014 р.), Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених і студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» (Тернопіль, 19-20 листопада 2014 р.), III Всеукраїнській науково-практичній конференції пам'яті М.Г. Чумаченка «Сучасні організаційно-економічні механізми управління якістю та ресурсним потенціалом в умовах сфери послуг і виробництва: комбіновано-інноваційні аспекти» (Тернопіль, 27 березня 2014 р.), IV Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції (Полтава, 13-14 листопада 2014 р.), XII Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України у XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (Тернопіль, 26-27 березня 2015 р.), IV Міжнародній науково-практичній конференції пам'яті М.Г. Чумаченка «Інноваційні аспекти ресурсовикористання» (Тернопіль, 27 березня 2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційній роботі використано лише ті ідеї, положення й розрахунки, які є результатом власних досліджень та розробок і становлять індивідуальний внесок автора.

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження

опубліковано 15 наукових праць, загальним обсягом 38,53 друк. арк., з яких особисто автору належить 12,94 друк. арк., з них: 2 колективних монографії, 4 статті у наукових фахових виданнях, затверджених Міністерством освіти і науки України; 4 статті – в зарубіжних періодичних виданнях та виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних інформаційних баз; 5 тез доповідей на наукових конференціях.

Обсяг і структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст дисертації становить 219 сторінок і включає 19 таблиць (з них 3 – на повних сторінках), 37 рисунків (з них 2 рисунки займають повні сторінки). Робота містить 3 додатки та перелік використаних джерел, який налічує 236 найменувань і розміщений на 25 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обгрунтовано актуальність дисертаційної роботи, визначено її мету та основні завдання, предмет та об'єкт дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, відображено дані про апробацію результатів дисертаційної роботи.

У першому розділі «**Теоретичні основи управління чинниками інноваційної діяльності підприємства**» висвітлено сучасний стан теорії інновацій в оцінках вітчизняних та зарубіжних учених-економістів; розкрито суть та зміст інновацій, інноваційної діяльності; висвітлено характеристику принципів та закономірностей управління інноваційною діяльністю підприємства та наведено класифікацію чинників інноваційної діяльності машинобудівних підприємств.

Сучасна інтерпретація понять «інновація» та «інноваційна діяльність» має довгу еволюційну історію розуміння цих явищ у світовій економіці. Досліджуючи інновації та інноваційну діяльність, виявлено, що в літературі існують дві точки зору на інновації. З одного боку вони трактуються як результат творчого процесу у вигляді нової продукції, технології, методу, а в іншому як процес введення нових виробів, елементів, підходів замість діючих на конкретний час. У зв'язку з цим у світовій економічній думці власне таких дві точки зору обумовили принципи створення двох підходів до трактування інновацій: статичного та динамічного. При першому, статичному підході, інновація виступає як «інновація – продукт» і розглядається насамперед, з позицій створення та впровадження конкретних видів нової техніки (продукції), технологій, нововведень в організаційній, фінансовій, науково-дослідній та інших сферах, будь-яке вдосконалення, яке забезпечує економію витрат або створює умови для такої економії, які введені в практику і «схвалені» ринком. Динамічний підхід, у рамках якого інновація виступає як «інновація-процес», у динаміці розглядає процес, що охоплює дослідження, проектування, розроблення, організацію виробництва, комерціалізацію і поширення нових виробів, технологій, принципів замість існуючих.

Вважаємо, що є всі підстави не протиставляти динамічний та статистичний підходи, і погоджуємося з тими вченими-економістами, які розглядають інновацію комбіновано: і як одиничний акт (інновація-продукт) і як процес (інновація-процес), оскільки кожний підхід має свою логіку у розумінні сутності інновацій як особливого відтворювального процесу. У роботі запропоновано таке визначення поняття «інновація»: інновація як одиничний акт, тобто будь-який впроваджений новий продукт (послуга) або продукт з новими якостями, новий засіб його виробництва, освоєння нових джерел сировини, нових ринків збуту, нові організаційно-технічні, управлінські, соціально-економічні рішення виробничого, фінансового, комерційного і т.д. характеру; інновація як процес, тобто суспільний техніко-економічний процес, що охоплює дослідження, проектування, розроблення, організацію виробництва, комерціалізацію та поширення нового продукту, процесу або системи. При цьому метою інновації (і як одиничного акту, і як процесу) має бути спрямованість на забезпечення суспільного прогресу, економію витрат, підвищення рівня ефективності, рентабельності виробництва, вдосконалення економічних, правових та соціальних відносин у галузі науки, культури, освіти та інших сферах діяльності суспільства.

Управління інноваційною діяльністю сьогодні набуває особливої актуальності й значення на мікро-, мезо- та макрорівнях. Будучи ключовою категорією інноваційної теорії, інновації визначають суть, специфіку інноваційних процесів і, відповідно, особливості управління ними. Тому питання їх типології дуже важливі як для теорії, так і для практики управління. У дисертації виокремлено основні принципи управління інноваційною діяльністю підприємства, зокрема: наукової обґрунтованості, комплексності, цілеспрямованості, totoжності, стійкості, участі, оптимальності, ієрархічності, безперервності, гнучкості, критеріальності, декомпозиції, економічності, інтегрованості, точності, адаптивності, релевантності, гнучкості, альтернативності, декомпозиції, інтегрованості, динамічності.

Для сучасного етапу економічного розвитку України характерною є велика кількість різноманітних чинників (внутрішніх та зовнішніх), які внаслідок свого стримуючого або стимулюючого впливу можуть призвести як до зниження, так і до підвищення ефективності діяльності окремих галузей економіки, що однозначно позначиться на діяльності підприємств, у тому числі інноваційній. Кожен чинник внутрішнього чи зовнішнього середовища впливає на інноваційну діяльність підприємства з різною інтенсивністю. Так макроекономічний стан держави формує умови, в якій функціонує та чи інша галузь та її інноваційна складова. Стан та розвиток галузі зумовлює розвиток окремих підприємств, у тому числі інноваційний, виходячи з його внутрішніх потреб та ресурсів. Тобто чинники макро- та мезорівнів опосередковано впливають на інноваційну діяльність, а мікрорівнів – безпосередньо. Це говорить про те, що такі чинники діють із середини підприємства і, на

відміну від попередніх, ними можна управляти, а в разі необхідності приймати управлінські рішення для їхнього коригування.

У другому розділі «Аналітичний інструментарій дослідження особливостей управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств» розкрито сучасний стан розвитку інноваційної діяльності підприємств машинобудівної галузі; охарактеризовано методи оцінювання економічної ефективності інноваційних процесів на машинобудівних підприємствах; визначено прикладні аспекти визначення економічної ефективності інноваційних процесів та рівня здатності підприємства до інноваційного розвитку (у контексті Європейських вимог).

Сектор машинобудування є одним із найбільших секторів української переробної промисловості. За даними Державної служби статистики України у 2013 році загальний обсяг випуску продукції сектору склав 19,4 млрд. дол. США, а зайнятість у секторі машинобудування складала 585 тисяч осіб, що становило 5,5% від загальної чисельності робочої сили.

Основними показниками науково-технічного рівня підприємств машинобудівної галузі є показники динаміки інноваційної діяльності в цій галузі. У порівнянні з провідними країнами світу вітчизняне машинобудування має значно нижчі показники інноваційної активності, хоча серед усіх галузей української промисловості – найвищі. Кількість інноваційно-активних підприємств галузі за період 2009-2013 рр. практично не змінилася, хоча питома вага їх стала меншою. У 2013 році їх частка у галузі становила близько 25% (рис. 1).

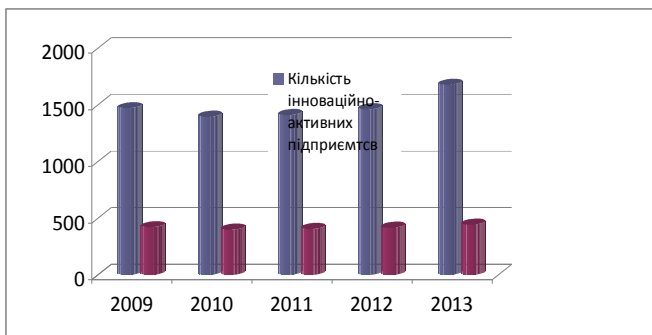

Рис. 1. Інноваційно-активні підприємства промисловості України та машинобудування за 2009-2013 рр.

Найбільшу загрозу для інноваційної діяльності складає скорочення загального обсягу наукових та науково-технічних робіт, що виконуються у наукових підрозділах підприємств галузі з 3,2 млрд.грн. у 2011 році до 1,8 млрд.грн. у 2012 році, а у 2013 році на науково-технічні розробки було виділено взагалі лише 0,27 % ВВП. У 2011-2012 рр. у загальній структурі науково-технічних робіт частка фундаментальних робіт скоротилася на 1,4% (з 3,3 до 1,9%), а частка наукових розробок збільшилася на 11,1% (з 79,5% до

90,6%), що свідчить про використання підприємствами галузі наукового потенціалу попередніх років.

Інвестиційна складова у діяльності підприємств машинобудівної галузі характеризується найбільшим інвестиційним ризиком, оскільки попит на продукцію машинобудування різко знизився через закриття для вітчизняної продукції російських ринків та складну політико-економічну ситуацію в країні, а високі темпи розвитку нових технологій у світі лише пришвидшили моральне старіння вітчизняних технологій та обладнання.

У зв'язку із підписанням Україною асоціації з ЄС актуальним залишається питання залучення інвестицій для інноваційної діяльності машинобудівних підприємств та їхньої модернізації, оскільки низька конкурентоспроможність продукції галузі не дає змоги вийти підприємствам на міжнародні ринки, а гармонізація стандартів виробництва та якості продукції до європейських умов вимагає значних капіталовкладень у галузь. Дослідження показало, що частка капітальних інвестицій в інноваційну діяльність машинобудівної промисловості у загальній структурі капітальних інвестицій у промисловість залишається вкрай низькою. Так, в середньому у 2010-2013 рр. вона становила лише 6,7 %, у 2013 р. – 6,2 % (рис. 2).

Рис. 2. Капітальні інвестиції в інноваційну діяльність машинобудівної промисловості, млн.грн.

Прийняття управлінського рішення про реалізацію розробленої інноваційної ідеї у більшості випадків здійснюється на основі розрахунку економічної ефективності інновацій. У дослідженні виявлено, що усім із визначених методів характерні певні недоліки, а саме: ігнорування зміни вартості грошей у часі, неврахування величини майбутніх надходжень і витрат, повторний рахунок окремих елементів доходів і витрат, неврахування податків і ризиків, які пов'язані з реалізацією інновацій. Це спонукало до

удосконалення методу визначення економічної ефективності інноваційних процесів та рівня здатності машинобудівного підприємства до інноваційного розвитку (рис. 3).

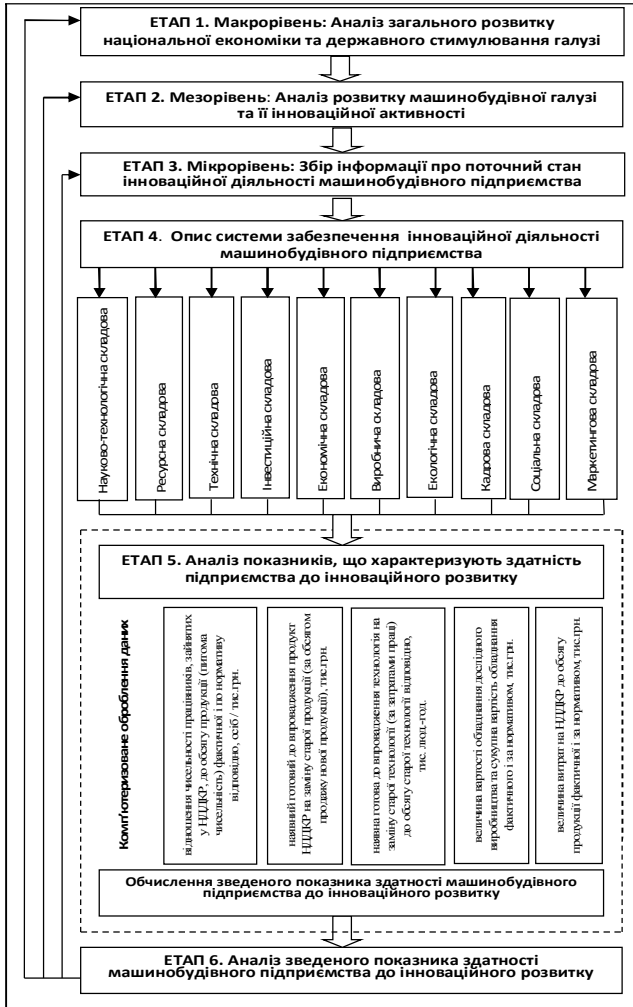

Рис. 3. Послідовність визначення ефективності інноваційних процесів та рівня здатності машинобудівного підприємства до інноваційного розвитку

Особливість даного методу обумовлюється необхідністю аналізу ефективності реалізації інноваційних процесів на трьох рівнях: макро-, мезо- та мікрорівнях. Це обґрунтовується тим, що оцінити рівень розвитку

інноваційної діяльності окремо взятого підприємства не можливо без аналізу загального розвитку національної економіки, рівня інноваційної активності у галузі та регіоні, що покаже причинно-наслідкові зв'язки.

Доведено, що загальний аналіз результативності інноваційної діяльності підприємства неодмінно залежить від рівня його здатності до інноваційного розвитку (формула 1), який характеризує здатність господарської одиниці розвиватися у майбутньому:

$$K_{ip} = \frac{q_{\text{НДДКР}}^{\phi}}{q_{\text{НДДКР}}^{\text{н}}} \cdot K_{\eta} + \frac{\Pi_{\text{НДДКР}}^{\text{н.впр}}}{\Pi^{\text{см}}} \cdot K^{\text{впр}} + \frac{T_{\text{НДДКР}}}{T^{\text{см}}} \cdot K^{\text{тех}} + \frac{O_{\text{НДДКР}}}{O^{\text{см}}} \cdot K^{\circ} + \frac{B_{\text{НДДКР}}^{\phi}}{B_{\text{НДДКР}}^{\text{н}}} \cdot K^{\epsilon} \quad (1)$$

де $q_{\text{НДДКР}}^{\phi}$ і $q_{\text{НДДКР}}^{\text{н}}$ – відношення чисельності працівників, зайнятих у НДДКР, до обсягу продукції (питома чисельність) фактичної і по нормативу відповідно, осіб / тис.грн.; $\Pi_{\text{НДДКР}}^{\text{н.впр}}$ і $\Pi^{\text{см}}$ – наявний готовий до впровадження продукт НДДКР на заміну старої продукції (за обсягом продажу нової продукції), тис.грн.; $T_{\text{НДДКР}}$ і $T^{\text{см}}$ – наявна готова до впровадження технологія на заміну старої технології (за затратами праці) до обсягу старої технології відповідно, тис. люд.-год.; $O_{\text{НДДКР}}$ і $O^{\text{см}}$ – величина вартості обладнання дослідного виробництва та сукупна вартість обладнання фактичного і за нормативом, тис.грн.; $B_{\text{НДДКР}}^{\phi}$ і $B_{\text{НДДКР}}^{\text{н}}$ – величина витрат на НДДКР до обсягу продукції фактичної і за нормативом, тис.грн.; K_{η} , $K^{\text{впр}}$, $K^{\text{тех}}$, K° , K^{ϵ} – вагові коефіцієнти при відповідних приватних показниках інноваційного розвитку підприємства.

Проведений аналіз стану інноваційної діяльності підприємств галузі машинобудування України на основі запропонованого методу свідчить про недостатнє використання потенціалу вітчизняного виробництва, недостатньо ефективне управління чинниками, що найбільшою мірою впливають на активізацію інноваційної діяльності й істотно ускладнюють модернізацію та технічне переоснащення підприємств української промисловості, спричиняють зростання її залежності від імпорту машин, обладнання та запчастин для забезпечення ремонтних робіт.

У третьому розділі «**Напрями реалізації комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства**» визначено напрями удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств; обґрунтовано науково-методичні засади застосування комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства та запропоновано концепцію організаційно-економічного механізму управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства із застосуванням комбінованих підходів.

У розділі встановлено, що успішне виконання поставленого завдання щодо активізації інноваційної діяльності вимагає від підприємств

машинобудівної галузі оволодіння основними способами та шляхами ефективного управління інноваційною діяльністю. Для цього визначено основні напрями удосконалення процесу управління: установлення нового обладнання та технології; удосконалення існуючої системи стимулювання працівників за впровадження нових проєктів, методів роботи; планування нових виробів та проєктів; інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності підприємства; формування системи інформаційного забезпечення інноваційної діяльності; забезпечення своєчасного реінвестування капіталу; розроблення дієвої системи стимулювання використання активів в інвестиційному процесі підприємства.

За результатами дослідження виявлено, що без врахування дії зовнішніх та внутрішніх чинників, розробка обґрунтованих практичних рекомендацій з метою удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності є неможливою. Це дало підставу для здійснення детального дослідження чинників інноваційної діяльності машинобудівних підприємств на основі використання експертного методу. Для цього було залучено 10 експертів-практиків з ряду вітчизняних машинобудівних підприємств і запропоновано 20 чинників для оцінювання ступеня впливу на інноваційну діяльність (табл. 1).

Таблиця 1

Результати розрахунку рангів чинників інноваційної діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств

Чинники	Коефіцієнт вагомості	Ранг
Кадровий потенціал	0,076	1
Забезпеченість фінансовими ресурсами	0,075	2
Стан використовуваної техніки і технології	0,075	3
Виробничий потенціал підприємства	0,075	4
Попит на інноваційну продукцію	0,073	5
Рівень маркетингу на підприємстві	0,073	6
Система підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів	0,065	7
Забезпеченість підприємства нематеріальними ресурсами	0,053	8
Темпи зростання ринку	0,047	9
Рівень ЗЕД підприємства	0,047	10
Політична стабільність в країні	0,045	11
Організаційна структура управління підприємством	0,039	12
Конкуренти	0,038	13
Інформаційна база підприємства	0,038	14
Соціально-психологічний клімат на підприємстві	0,038	15
Розвиненість видів діяльності	0,035	16
Використовуваний стиль керівництва на підприємстві	0,035	17
Законодавча база підприємницької діяльності	0,028	18
Державні програми підтримки розвитку інноваційної діяльності підприємств	0,028	19
Постачальники	0,025	20

Із проведеного дослідження зроблено висновок, що такі чинники як наявність кадрового потенціалу, забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами, стан використовуваної на підприємстві техніки і технології, виробничий потенціал підприємства, попит на інноваційну продукцію та

рівень маркетингу на підприємстві за оцінюванням експертів є найбільш вагомими та впливовими на рівень розвитку інноваційної діяльності машинобудівного підприємства. Ці чинники на практиці діють не ізольовано, у чистому вигляді, а здебільшого перетинаються і взаємозумовлюють один одного. Частина з них залежить від діяльності підприємства загалом, інші пов'язані з технологічними процесами та організацією виробництва, ще інші – із рівнем використання виробничого потенціалу і впровадженням науково-технічного прогресу.

У розділі досліджено особливості застосування основних (найбільш застосованих) підходів до управління: системний, ситуаційний, процесний та функціональний. Виходячи з переконання, що інноваційна діяльність підприємства виступає процесом трансформації наукових досліджень і розробок у новий або удосконалений продукт чи технологію, встановлено, що застосування будь-якого з вищезазначених підходів у практичній діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств у «чистому» вигляді не завжди є доцільним, що обумовлює необхідність здійснення управління на основі комбінованого підходу, під яким запропоновано розуміти підхід, що передбачає варіювання рішень щодо управління чинниками інноваційної діяльності на основі застосування різних підходів. Опираючись на таке твердження, у роботі сформовано адаптивну модель управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств, ключовою ідеєю котрої є відображення синтезу підходів управління, що пом'якшуватиме їх недоліки, збагачуватиме зворотній зв'язок та підвищуватиме їх результативність. Це дозволяє говорити про те, що управління підприємством із застосуванням комбінованих підходів може стати пріоритетним в сучасних умовах жорсткої конкурентної боротьби і динамічного ринкового середовища.

Ефективність застосування комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності може бути досягнутою виключно за умови правильної організації процесу управління, що спонукало сформувати теоретико-концептуальну основу організаційно-економічного механізму управління чинниками інноваційної діяльності із застосуванням комбінованих підходів (рис. 4).

Логіка побудови механізму виходить з його структури – організаційна складова забезпечує функціональність економічної шляхом виконання управлінських функцій, застосування комбінованих підходів до управління, на основі чого приймаються відповідні управлінські рішення щодо розвитку інноваційної діяльності підприємства, економічна складова у свою чергу відповідає за ресурсне (матеріальне, нематеріальне, фінансове, енергетичне, інформаційне) забезпечення, наявність кадрового потенціалу та прихильності споживачів. Взаємодія та взаємозв'язок цих двох складових сприятиме активізації інноваційної діяльності машинобудівного підприємства.

Ефективність функціонування запропонованого організаційно-економічного механізму пов'язана з необхідністю координації діяльності всіх ланок підприємства, що приймають управлінські рішення на різних рівнях і

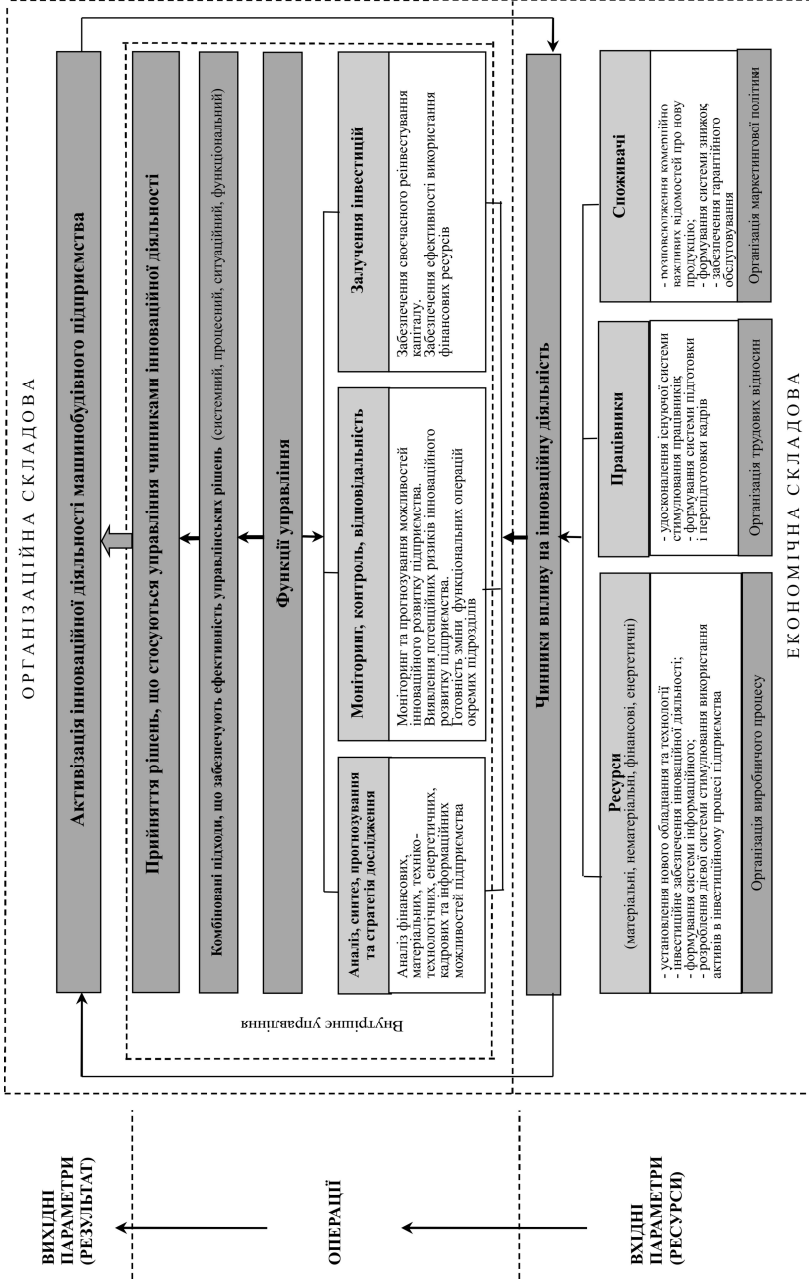

Рис. 4. Організаційно-економічний механізм управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства із застосуванням комбінованих підходів

які відіграють важливе значення для реалізації проектів і програм інноваційної діяльності, як по окремих видах продукції, так і по всьому напрямку в цілому. Структура управління інноваційною діяльністю є специфічною для кожного підприємства і вона повинна органічно вбудовуватися в організаційну структуру підприємства, що вимагає створення відділу з управління інноваційним розвитком машинобудівного підприємства.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, яке полягає в удосконаленні управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства. За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки та рекомендації:

1. Поглиблено понятійний апарат теорії інновацій через уточнення трактування інновацій. У роботі запропоновано розглядати інновації як одиничний акт, тобто як будь-який впроваджений новий продукт (послуга) або продукт з новими якостями, а також як процес, що охоплює дослідження, проектування, розроблення, організацію виробництва, комерціалізацію та поширення нового продукту, процесу або системи. Це дало змогу виокремити сутнісні характеристики поняття та розширити їх змістове наповнення, що сприяло вирішенню відповідних термінологічних проблем, а також сформувати підґрунтя для розвитку теоретичних засад удосконалення управління інноваційними чинниками підприємства.

2. Доведено, що ефективність управління інноваційною діяльністю господарюючого суб'єкта повинна базуватись на певних принципах, зокрема: наукової обґрунтованості, комплексності, цілеспрямованості, тотожності, стійкості, участі, оптимальності, ієрархічності, безперервності, гнучкості, критеріальності, декомпозиції, економічності, інтегрованості, точності, адаптивності, релевантності, гнучкості, альтернативності, декомпозиції, інтегрованості, динамічності, ін.

3. Систематизовано та класифіковано внутрішні та зовнішні чинники, що найбільшою мірою впливають на розвиток інноваційної діяльності машинобудівних підприємств. Це дає можливість менеджерам машинобудівних підприємств вчасно виявити потенційно небезпечні чинники і вжити заходів щодо недопущення або мінімізації їхнього негативного впливу на розвиток інноваційної діяльності підприємств.

4. Аналіз інноваційної діяльності в українському машинобудуванні свідчить про те, що рівень інноваційності українського машинобудування залишається низьким. У дисертації виявлено, що основними проблемами українського машинобудування продовжують залишатися висока зношеність основних фондів, низька якість продукції, що випускається (і відповідно низька конкурентоспроможність), невисокі обсяги продажів, нестача грошових коштів на оновлення обладнання і, як наслідок, відсутність

можливостей не тільки для інновацій, а й для збереження темпів росту виробництва на прийнятному рівні.

5. Внесено рекомендації щодо удосконалення методу комплексного оцінювання економічної ефективності інноваційних процесів та рівня здатності машинобудівного підприємства до інноваційного розвитку, що розглядає ефективність інноваційної діяльності у контексті адаптації до умов Європейської співдружності.

6. Ідентифіковано напрями удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності підприємств на основі застосування комбінованих підходів, що дасть змогу економістам та менеджерам машинобудівних підприємств вибрати найбільш оптимальні для конкретного підприємства.

7. Сформовано теоретико-концептуальну основу організаційно-економічного механізму управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства, що базується на об'єктивнішій характеристиці вибору раціональних підходів до управління визначеними внутрішніми чинниками інноваційної діяльності підприємства, а її практична значущість обумовлена активізацією інноваційної діяльності машинобудівного підприємства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1.1. Монографії:

1. Бойко О.Б. Комбіновано-інноваційні підходи до формування організаційного механізму управління чинниками ефективної діяльності підприємства в умовах економічних ризиків): колективна монографія / О.Б. Бойко, Л.М. Мельник, В.А. Паляниця, О.Б. Погайдак, Р.П. Шерстюк; за заг. ред. Б.М. Андрушківа – Тернопіль : ТзОВ «Терно-граф», 2015. – 408 с. [*Особистий внесок автора – 4,89 друк. арк.: запропоновано комбіновані підходи до формування організаційного механізму управління чинниками ефективності на підприємстві*].

2. Бойко О.Б. Особливості адаптації вітчизняного законодавства до умов та вимог функціонування європейських суб'єктів господарювання (інноваційно-правові колізії розвитку економіки): колективна монографія / [Б.М. Андрушків, О.Б. Бойко, О.М. Владимир, Т.В. Демкура та ін.]. – Тернопіль : ТзОВ «Терно-граф», 2015. – 344с. [*Особистий внесок автора – 1,28 друк. арк.: запропоновано механізми правового регулювання інноваційної діяльності підприємств та адаптації його до європейських вимог*].

1.2. Публікації у наукових фахових виданнях:

3. Бойко О.Б. Стан нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності в Україні та його адаптація до європейського законодавства / О.Б. Бойко // Збірник «Вісник Приазовського державного технічного університету». Серія: Економічні науки. – 2014. – №28. – С. 167-175. (1,004 друк. арк.).

4. Бойко О.Б. Особливості аналізування реалізації продукції українського машинобудування та перспективи розвитку / О.Б. Бойко // Науковий журнал «Економіка і управління». – 2014. – №4 (64). – С. 58-67. (0,61 друк. арк.).

5. Бойко О.Б. Напрями удосконалення інноваційної політики з врахуванням досвіду європейських країн / О.Б. Бойко // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки : збірник наукових праць; у 2-х част. – Чернівці : БДФЕУ, 2015. – Вип. 28. Частина I. – 448 с. – С. 332-343. (0,94 друк. арк.).

6. Бойко О.Б. Формування ефективного організаційного механізму управління машинобудівним підприємством / О.Б. Бойко // Збірник наукових праць «Економічний аналіз». – 2015. – №2. Том 19. – С. 26-32. (0,65 друк. арк.). (Index Copernicus, WorldCat, GoogleScholar, Windows Live Academic, ResearchBible, Open AcademicJournals Index , Cite Factor).

1.3. Статті у наукових періодичних виданнях іноземних держав та публікації у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

7. Бойко О. Інноваційний менеджмент – основний ресурс економічного зростання машинобудівного підприємства в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Остап Бойко // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2014. – Вип. 1 (10). – С. 71-79. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14bobvsu.pdf>. (1,06 друк. арк.). (*ProQuest LLC (ULRICHSWEB Global Serials Directory), Index Copernicus International S.A.*).

8. Бойко О.Б. Чинники активізації цілеспрямованої інноваційної діяльності машинобудівних підприємств / О.Б. Бойко // Науковий журнал «Інноваційна економіка». – 2014. – №6 (55). – С. 134-140. (0,87 друк. арк.). (*РИНЦ, Index Copernicus*).

9. Бойко О.Б. Синергія держави та машинобудівних підприємств для інноваційного розвитку галузі / О.Б. Бойко // Науковий журнал «Сталий розвиток економіки». – 2014. – №3(25). – С. 115-120. (0,45 друк. арк.). (*Index Copernicus Journals Master List*).

10. Boiko Ostep. Regularities of fiscal regulation in crisis economy / International journal of economics and society. Volume 1, Issue 1, April, 2015. – P. 25-29. (0,46 друк. арк.). (Mendeley, WorldCat, ResearchBible, CiteSeer)

2. Опубліковані праці апробаційного характеру:

11. Бойко О.Б. Умови впровадження менеджменту інноваційного типу на машинобудівних підприємствах України / О.Б. Бойко, Н.Б. Кирич // Сучасні організаційно-економічні механізми управління якістю та ресурсним потенціалом в умовах сфери послуг і виробництва: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті М.Г. Чумаченка» (Тернопіль, 27 березня 2014 р.). – Тернопіль : ТНТУ

ім. Івана Пулюя, 2014. – С.10-11. [*Особистий внесок автора – 0,12 друк. арк.: обґрунтовано необхідність формування системи менеджменту нового інноваційного типу на машинобудівних заводах*].

12. Бойко О.Б. Формування портфелю стратегій інноваційної діяльності машинобудівного підприємства / О.Б. Бойко // Сучасна економічна наука: теорія і практика: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Полтава, 13-14 листопада 2014 р.). – Полтава : ПНТУ ім. Юрія Кондратюка, 2014. – С. 159-161. (0,14 друк. арк.).

13. Бойко О.Б. Фактори, що визначають інноваційну стратегію машинобудівного підприємства / О.Б. Бойко // Актуальні задачі сучасних технологій: матеріали III Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів (Тернопіль, 19-20 листопада 2014 р.). – Тернопіль : ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2014. – С. 300-301. (0,17 друк. арк.).

14. Бойко О.Б. Формування організаційного механізму управління чинниками ефективності на машинобудівному підприємстві / О.Б. Бойко // Економічний і соціальний розвиток України у XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (Тернопіль, 26-27 березня 2015 р.). – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С.81-82. (0,13 друк. арк.).

15. Бойко О. Людський фактор і проблеми поширення інновацій в Україні / О. Бойко // Інноваційні аспекти ресурсовикористання: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті М.Г. Чумаченка» (Тернопіль, 27 березня 2015 р.). – Тернопіль : ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2014. – С. 35-36. (0,17 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Бойко О.Б. «Комбіновані підходи до управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства». – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України, Тернопіль, 2015.

У дисертаційній роботі розглянуто теоретичні та прикладні засади удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств із застосуванням комбінованих підходів в умовах економічних ризиків, досліджено сучасний стан теорії інновацій в оцінках вітчизняних та зарубіжних учених-економістів; розкрито суть та зміст інновацій, інноваційної діяльності; висвітлено характеристику принципів та закономірностей управління інноваційною діяльністю підприємства та наведено класифікацію чинників інноваційної діяльності машинобудівних підприємств.

Розкрито сучасний стан розвитку інноваційної діяльності підприємств машинобудівної галузі; охарактеризовано методи оцінювання економічної

ефективності інноваційних процесів на машинобудівних підприємствах; визначено прикладні аспекти визначення економічної ефективності інноваційних процесів та рівня здатності машинобудівних підприємств до інноваційного розвитку (у контексті європейських вимог).

Визначено напрями удосконалення управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівних підприємств; обґрунтовано науково-методичні засади застосування комбінованих підходів до управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства та запропоновано концепцію організаційно-економічного механізму управління чинниками інноваційної діяльності машинобудівного підприємства із застосуванням комбінованих підходів.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, управління, чинники впливу, комбінований підхід, синергія, організаційно-економічний механізм.

АННОТАЦІЯ

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности) – Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя Министерства образования и науки Украины, Тернополь, 2015.

В диссертационной работе рассмотрены теоретические и прикладные основы совершенствования управления факторами инновационной деятельности машиностроительных предприятий с применением комбинированных подходов в условиях экономических рисков. Целью исследования является дополнение теоретических положений и разработка методико-практических рекомендаций по совершенствованию управления факторами инновационной деятельности машиностроительных предприятий с применением комбинированных подходов с целью активизации инновационного развития предприятий и повышения его результативности. Объектом исследования послужили процессы формирования, реализации и управления факторами инновационной деятельности машиностроительных предприятий. Предметом исследования выступают теоретико-методический инструментальный и практические аспекты реализации комбинированных подходов к управлению факторами инновационной деятельности машиностроительного предприятия в условиях нестабильной экономики.

В первом разделе «Теоретические основы управления факторами инновационной деятельности предприятия» исследовано современное состояние теории инноваций в оценках отечественных и зарубежных ученых-экономистов; раскрыто суть и содержание инноваций, инновационной деятельности; уточнена трактовка понятий «инновации», «усовершенствованный продукт», «инновационная деятельность»; приведена классификация факторов инновационной деятельности машиностроительных предприятий как внешних, так и внутренних.

Во второй главе «Аналитический инструментарий исследования особенностей управления инновационной деятельностью машиностроительных предприятий» раскрыто современное состояние инновационной деятельности предприятий машиностроительной отрасли, для которого характерны многочисленные факторы внешней и внутренней среды, которые имеют огромное влияние на инновационную деятельность машиностроительных предприятий. В диссертационном исследовании подчеркнуто, что к факторам внешней среды нужно приспосабливаться, а факторами внутренней среды – управлять, а в случаях необходимости – корригировать. В диссертации охарактеризованы методы оценки экономической эффективности инновационных процессов на машиностроительных предприятиях; определены прикладные аспекты определения экономической эффективности инновационных процессов (в контексте европейских требований).

Результаты исследования показали, что без учета воздействия внешних и внутренних факторов, разработка обоснованных практических рекомендаций с целью совершенствования управления факторами инновационной деятельности невозможна. Поэтому в третьем разделе «Направления реализации комбинированных подходов к управлению факторами инновационной деятельности машиностроительного предприятия» после исследования сделан вывод, что такие факторы как наличие кадрового потенциала, обеспеченность предприятия финансовыми ресурсами, состояние используемой на предприятии техники и технологий, производственный потенциал предприятия, спрос на инновационную продукцию и уровень маркетинга на предприятии является наиболее весомыми и влиятельными на уровень развития инновационной деятельности машиностроительного предприятия.

В диссертационной работе сформирована адаптивная модель управления факторами инновационной деятельности машиностроительных предприятий, ключевой идеей которой является отражение синтеза подходов управления, смягчения их недостатков, обогащение обратной связи и повышение результативности. Определены направления совершенствования управления факторами инновационной деятельности машиностроительных предприятий, а также обоснованы научно-методические основы применения комбинированных подходов к управлению факторами инновационной деятельности машиностроительного предприятия и предложена концепция организационно-экономического механизма управления факторами инновационной деятельности машиностроительного предприятия с применением комбинированных подходов.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, управление, факторы влияния, комбинированный подход, синергия, организационно-экономический механизм.

ANNOTATION

Boyko O.B. «Combined approaches for factors management in the innovation activity of engineering enterprise». – The manuscript.

Dissertation for getting the candidate degree in economic sciences, specialty 08.00.04 – economics and management of enterprises (according to the type of the economic activity) – Ternopil National Technical University named after Ivan Puluj Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2015.

In this dissertation work the theoretical and applied principles of improving the factors management of the innovation activity of engineering companies using the combined approaches in terms of economic risks are well-reviewed; the current condition of the theory of innovation in estimates of national and foreign scientists and economists is investigated; the essence and meaning of innovation, innovation activity is uncovered; the characteristic of principles and regularities of enterprise's innovation management activity is elucidated and the classification of factors, which have influence on the innovation activity of engineering enterprises is added.

Also in this work the essence of current situation in the evolution of innovative activity in the enterprises of the engineering industry is revealed; assessment methods of the economic efficiency for the innovative processes in engineering enterprises are well-described; practical aspects in determining of economic efficiency in the innovation processes and the influence of impact factors on the innovation activity of engineering companies (in the context of European requirements) are defined.

Much time was paid to define the way of improvement the factors management of innovation activity in the engineering companies; the scientific and methodological basis for the usage of combined approaches for factors management of the innovation activity in the engineering enterprise is justified and the concept of organizational-economic mechanism for factors management of the innovation activity of engineering enterprise using the combined approaches is proposed.

Keywords: innovation, innovation activity, management, impact factors, combined approach, synergy, organizational-economic mechanism.

Підписано до друку 10.09.2015. Формат 60×90 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Умов.-друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення №02-1809.

* * * * *

Друк ФОП Паляниця В. А.
Свідоцтво ДК №4870 від 20.03.2015 р.
м. Тернопіль, вул. Б. Хмельницького, 9а, оф.38.
тел. (0352) 528-777.